

ВЕЛИКЕ ЗАВОЮВАННЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

Українська революція 1917–1921 років відродила українську державність. Спочатку це була Центральна Рада, потім — гетьманська держава Павла Скоропадського і нарешті, — Директорія Української Народної Республіки. До 1917 року термінів «Україна» і «українець» в офіційному вжитку не було. Вперше за багато років народ одержав можливість мати своє справжнє ім'я, називати ним свою Батьківщину. З ім'ям Україна держава постала перед усім світом і з 1917 року вже не зникла з політичної карти.

Знаковою подією в процесі українського державотворення стає проголошення 22 січня 1918 року IV Універсалу Української Центральної Ради. Він сповіщав про утворення вільної народної республіки, її відокремлення від соціалістичної Росії. Проголосивши свою самостійність, Українська Народна Республіка прорвалася на міжнародну арену, здобула європейське визнання.

В 1918 році було проголошено українську владу, створено українську державу — Західно-Українську Народну Республіку на західних теренах України. Це сталося вперше через шість століть після XIV ст., коли припинило своє існування Галицько-Волинське князівство. Західно-Українська Народна Республіка; утворилася на етнографічних українських землях у межах Австро-Угорської імперії, що зазнала поразки в Першій світовій війні й розпалася. В листопаді 1918 р. над ратушею міста Львова було піднято синьо-жовтий прапор.

Однак ЗУНР знаходилась у важкому становищі. Тиск із боку польських військ, прискорив визрівання планів керівництва ЗУНР на об'єднання з Наддніпрянською Україною. До об'єднання з ЗУНР прагнув і верховний орган УНР — Директорія, що утворилася 14 листопада 1918 року. 1 грудня 1918 року у Фастові, дев'ять місяців перебувала Директорія, був підписаний Передвступний договір про майбутнє об'єднання двох республік. З боку ЗУНР його підписали Л.Цегельський, Д.Левицький, з боку Директорії — В.Винниченко, С.Петлюра та інші.

4 січня 1919 року у Станіславіві уряд ЗУНР прийняв рішення про злуку ЗУНР та УНР і доручив «Державному Секретаріатові негайно розпочати переговори з Київським правительством для сфіналізованого договору

про злуку». В багатьох містах і селах ЗУНР відбулися мітинги на підтримку цього рішення. Для урочистого підписання Акту Злуки та участі в роботі Всеукраїнського Трудового Конгресу 17 січня до Києва прибула делегація ЗУНР у складі 36 осіб на чолі з Л.Бачинським і С.Витовицьким.

22 січня 1919 року в Києві був святковий день. На Софіївському майдані майорили прапори, грали оркестри, марширували українські військові підрозділи. З нагоди свята зібраний делегації різних установ, тисячі студентів, церковні хори, прості люди. До них вийшли делегати Трудового Конгресу, члени Директорії, делегація ЗУНР, члени Українського Національного Союзу, міністри, представники дипломатичного корпусу, духовенство.

Урочисті збори розпочалися промовою голови делегації ЗУНР Л.Вачинського, який зауважив, що Західна Україна «лучиться в одне нерозривне тіло, в Соборну і Суверенну Державу». Потім Директорії було передано документи, що засвідчували всі кроки уряду ЗУНР до злуки. Ф. Швець від імені Директорії оголосив Універсал про злуку УНР і ЗУНР — Універсал Соборності, 23 січня 1919 року Трудовий Конгрес схвалив Акт Злуки. Голову ЗУНР Є. Петрушевича було обрано до складу Директорії.

Однак об'єднання УНР і ЗУНР в одну державу через низку причин не було доведене до кінця. Директорія під натиском радянських військ залишила майже всю територію України. Не а кращій ситуації опинилася й ЗУНР. Північну Буковину захопила Румунія, Закарпаття окупувала Чехословаччина, Східна Галичина била боротьбу проти агресії Польщі. За таких умов скликати Всеукраїнські Установчі Збори, що мали надати Актів Злуки юридичної сили, визначити організацію єдиною влади, було неможливо.

Збереглося, за визначенням

М. Шаповала, «двовластя», тобто влада Західної області Української Народної Республіки (ЗОУНР — назву прийняла ЗУНР) і УНР. До цього варто додати відмінності економічної та політичної систем двох державних організацій. Зовнішньополітичні інтереси також не співпадали. ЗОУНР вважала головним противником Польщу, УНР — радянську Росію.

Попри об'єктивні труднощі, Акт Злуки мав велике політичне значення. Він відіграв, у той час мобілізуючу роль у боротьбі, за українську державність, що тісно пов'язана з її соборністю. Ці два поняття є неподільними. До них український народ йшов понад тисячу років.

Прогресивним і законним явищем стало возз'єднання західноукраїнських земель і Буковини з братами-наддніпрянцями відповідно в 1939 і 1940 роках. Значна частина населення радо вітала воїнів Червоної Армії. Та, на превеликий жаль, це возз'єднання відбулося не з позиції української державності. Воно стало наслідком пакту Риббентропа — Молотова: поділу Європи на радянську і німецьку сфери впливу.

Україна стала соборною після Другої світової війни. В 1945 році за єдність з Україною висловилося населення Закарпаття. А в 1954 році Україні було передано Крим. Сьогодні можна констатувати, що всі українські землі зібрані в одній державі. Україна ні до кого не має територіальних претензій.

У серпні 1991 року Україна стала незалежною державою. Сьогодні важливою для України є національна єдність. Суспільство необхідні порозуміння та злагода. Люди хочуть жити за законами братерства. Національна єдність — це шлях до зосередження зусиль на соціальних та економічних питаннях, активізації економічного розвитку, підвищення добробуту людей. Лише співробітництво може якнайшвидше привести до світового співтовариства, до європейської та євроатлантичної інтеграції України.

Микола КОРДОН,
завідуючий кафедрою
історії України
Житомирського
державного університету
імені Івана Франка.